

Gamla Waggerydsbilder - del 4

Yrkesfotografer, Kungen på Lundbyholm med mera

I artikel nummer tre skrevs om fotografen Magda Mohlin. När hon med familj flyttade till Skåne 1938 övertogs hennes fotoateljé av Dora Hammargren. Hon hade tidigare arbetat hos Magda som biträde. 1938 var Dora endast 23 år och det kan tyckas djärvt att då ta över en sådan verksamhet men Magda Mohlin var inte äldre än så när hon kom till Waggeryd. Dora, född på Lundbyholm i Waggeryd 1915, hade sin ateljé ett par år innan hon slutade som fotograf och flyttade till Jönköping. Hon kom sedan tillbaka till Vaggeryd och gifte sig 1948 med Thore Steen. I familjen fanns också barnen Eva och Joe. Thore Steen var boxare och sonen Joe fick sitt namn efter den kände Joe Louis.

Doras föräldrar var Ellen och Emil Hammargren. Emil var från början vagnmakare och blev sedan snickare. Familjen, som i övrigt bestod av Doras syskon Anna, Lennart och Karl Gustaf, bodde på lite olika ställen i Waggeryd, bland annat bodde de i "gröna huset" utmed Viktoriagatan (som då var vitt) 1938-1939 när Dora hade sin fotoateljé där.

Från vänster ses fotograf Magda Mohlin, Viola Forsberg Ericsson och fotobiträdet Dora Hammargren utanför huset med Mohlins fotoateljé.

Lundbyholm utmed Svenarumsvägen byggdes 1907 av Emil Hammargren. 1917 drabbades familjen Hammargren av en fruktansvärd olycka då en femårig dotter skällades till döds av kokande lut. Familjen flyttade från Lundbyholm 1919, först till Eriksbygget och sedan till Svensbygget, Gärahov. När Dora en dag kom hem från skolan hade deras hem på Svensbygget brunnit ner. Det var 1925 och familjen byggde då huset Evedal på Karlavägen, ett hus som senare övertogs av Maria och Anton Wallenberg med familj. 1940 återvände familjen Hammargren till Eriksbygget.

Dora Hammargren Steen.
Foto lånat av sonen Joe Steen.

Lundbyholm. Foto: Lars-Evert Eskilsson 2017.

Apropå Lundbyholm bör Johan Oskar Andersson nämnas. Han ägde huset och bodde där från 1933 till sin död 1941. Båda hans förnamn finns i Bernadotte-släkten och Oskar kallade sig själv "Kungen" och för Waggerydsborna blev det "Kungen på Lundbyholm". Han var född i Kungsholms församling i Stockholm 1860, där han dock inte kan hittas i födelselängden. Som litet barn kom Oskar till en fosterfamilj i Småland där han enligt egen utsago inte behandlades väl. Han gifte sig 1888, fick två barn och bodde med sin familj i Norra Ljunga. När Oskar kom till Waggeryd 1933 var han 73 år gammal och ensamstående. Bertil Thelander har beskrivit sina minnen av honom i Byarums Hembygdsförenings årsskrift 2009. Oskar menade sig vara son till Karl XV, som var konung i Sverige och Norge vid tiden för Oskars födelse. Karl XV var känd för att vara en kvinnokarl och det sägs att han var far till flera "oäkta barn", ett uttryck som användes i kyrkböckerna på den tiden. Om Karl XV var Oskar Anderssons far får vi aldrig reda på men en porträttlikhet fanns onekligen. Oskar brukade rida på en skimmelfärgad häst som enligt Nils Svensson hette Gråfrong. Oskar besökte ofta Ellen Nybergs skola på Ålandsö där han kunde få lite mat.

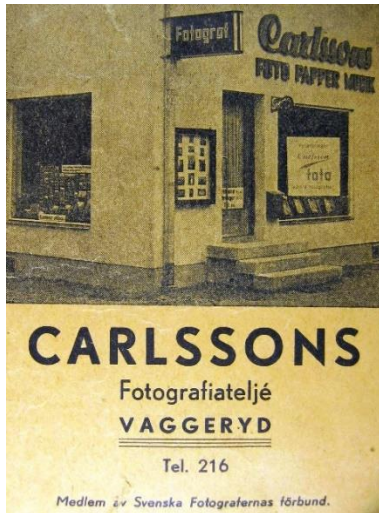

Karl XV på 1860-talet

"Kungen på Lundbyholm".
Foto lånat av Joe Steen.

Den ende yrkesfotografen i Vaggeryd på 1940-talet var Östen Carlsson. Han flyttade hit 1940 tillsammans med hustru Gurli och kom närmast från Almundsryd i Kronobergs län. Östen var född 1907 i Kyrkhult, Blekinge. Åren 1940-1945 hade Östen sin fotoateljé på Östergatan 4 i de lokaler som 2017 används av Jönköpings-Posten. Enligt hans skylt var det också en pappershandel och en musikaffär. 1945 byggde Östen Carlsson ett nytt hus på Storgatan 37. Verksamheten utökades efterhand till att även omfatta frisersalong.

Östen Carlssons fotoateljé på Östergatan 4 i början av 1940-talet

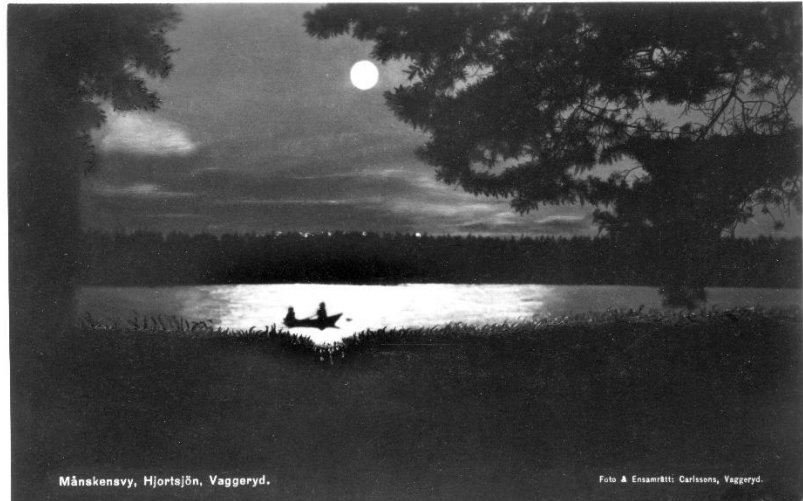

Foto: Östen Carlsson 1940-talet

Östen Carlssons verksamhet flyttade 1945 till ett nybyggt hus på Storgatan 37. En skylt för damfrisering kan ses, salongen drevs av Herman Nilsson. När Storgatan asfalterades försvann de vackra träden. Fotot är taget före 1949 eftersom gatuskyltar ännu inte satts upp.

Storgatan 1950, gatuskyltar har kommit upp. Bilen närmast tillhör fotografen.
Vykort lånat av Per Bunnstad.

Östan Carlssons fotoateljé på Storgatan 37 togs 1961 över av Sven-Olof Gustafsson som först kallade sin affär Foto & Musik. Senare ändrades namnet till Ateljé Gustafsson. Efter några år flyttade Sven-Olof Gustafsson sin verksamhet till Järnvägsgatan 15 där han höll på in på 1980-talet.

Järnvägsgatan 15 på 1980-talet. Modemagasinet ligger kvar här men Sven-Olof Gustafssons fotoverksamhet har upphört.

Baksidan på Järnvägsgatan 15, ett av två hus i Vaggeryd som kallades Rylund. Huset byggdes så tidigt som 1899 av Anna Kristina Rydell. Karl Friberg köpte det 1913 och byggde då mejeriet som ses till höger på bilden. Karl Friberg är personen till vänster och Filip Larsson till höger.

Foto från omkring 1915.

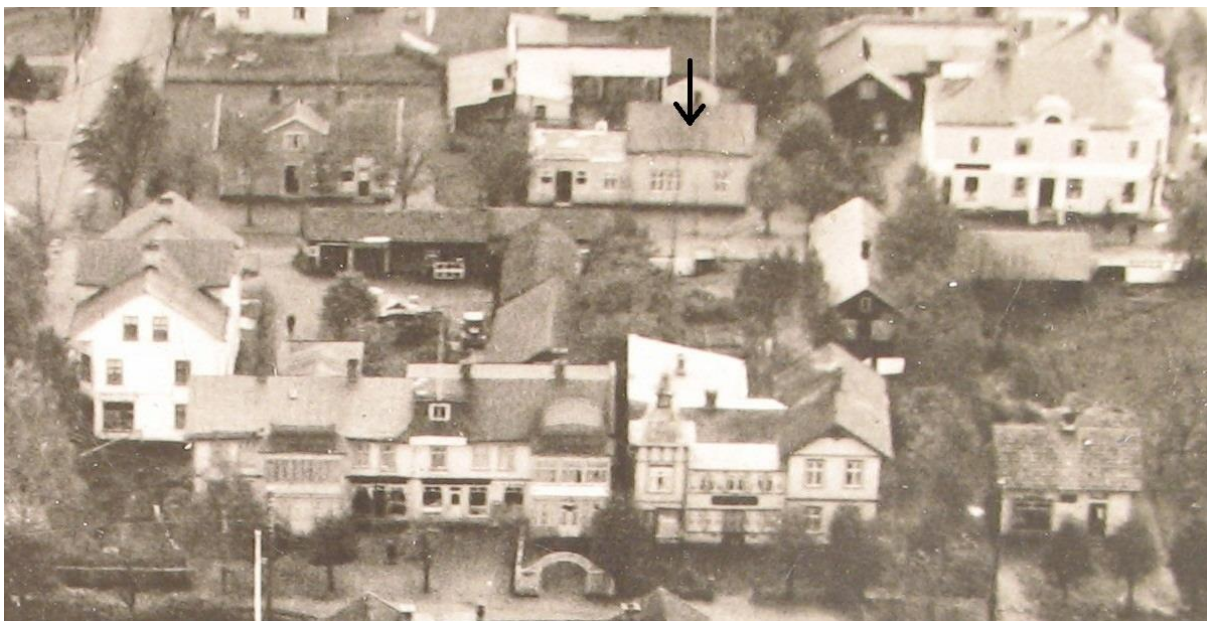
Anna Kristina Rydell, som lät bygga Rylund, var född i Svenarum 1856. Hon hade blivit änka 1891 och kom 1897 till Waggeryd från Malmbäck. 1899 flyttade Anna Kristina in i sitt nybyggda hus med tre söner och en dotter. Ett par av barnen for till Nordamerika, en fosterdotter tillkom 1903. Familjen flyttade till Norra Sandsjö 1913. Sonen Fabian Natanael Leander Rydell blev senare hotellägare i Bodafors.

Rydells hus ägdes en kort tid 1913 av vännerna P. A. Larsson, Edvard Rosander och Per Storck innan det samma år köptes av mejeristen Karl Friberg. Denne flyttade 1920 sin verksamhet till Skillingaryd och efterträddes då som mejerist och husägare av Gustav Johansson. Han och hans hustru Gerda kom till Waggeryd som nygifta 1921. Paret flyttade till Malmbäck 1939. Tidigare på 1930-talet hade Gustavs svåger, Hugo Ericsson, tagit över som ägare av huset. Han flyttade dit som nygift 1934 och bodde där med fru Bojan och barnen Lars och Eva till 1947 då han köpte Storgatan 23. Bojan Ericsson och Gerda Johansson var systrar, födda i Fröderyd.

Kräftskiva hos fotografen Magda Mohlin. Från vänster ses Folke Carlsson, Viola Forsberg, okänd, Bojan Ericsson, Magda Mohlin, Tage Mohlin, eventuellt Vivan Carlsson och längst till höger Hugo Ericsson, dåvarande ägaren till Järnvägsgratan 15. Foto från 1930-talet lånat av Siv Molin O'Neall.

Om alla verksamheter som funnits på Järnvägsgratan 15 kan läsas i Från Waggeryd till Vaggeryd del I, sid. 108-109.

Kvarteret Vilan. Närmast ses hotellen och huset Charlottenlund utmed Stationsgratan. Charlottenlund är omskrivet i första artikeln om Gamla Waggeryd. Järnvägsgratan 15 är det hus pilen pekar på. Gustav Johanssons mejeri är den vänstra delen av huset. Del av vykort från omkring 1930.

Järnvägsgatan 15 har rivits. Bild från 1990 efter David Lidén.

Den fotograf som hållit på längst i Vaggeryd är den välkände Toni Gustafsson. Han startade sin verksamhet 1954 på Götaforsvägen 29 och kallade sin firma Fotoni.

Götaforsvägen 29 på ett foto från 1956. Dörren leder in till Folkvandvården. Till vänster finns en trappa som leder ner till Fotonis ateljé.

Götaforsvägen 29 på ett foto från 1908. Fotot är taget i riktning från Östergatan. Huset byggdes 1901 av John Forsberg. Personerna på bilden är från vänster Viola, Johns hustru Matilda, Olof, John och en barnflicka med Oliver på armen. Huset förändrades mycket när det byggdes om av Gottfrid Karlsson under andra halvan av 1930-talet.

I boken Från Waggeryd till Vaggeryd – del II, sid. 206-207, skrivs om husets historia. Föreningen Enighet och Framgång i Jönköping köpte 1918 huset av John Forsberg. Jönköpings baptistförsamling hade sedan verksamhet här till 1930, då Gottfrid Karlsson köpte huset. När huset var predikolokal hette det Betania men det låg i kvarteret Betel.

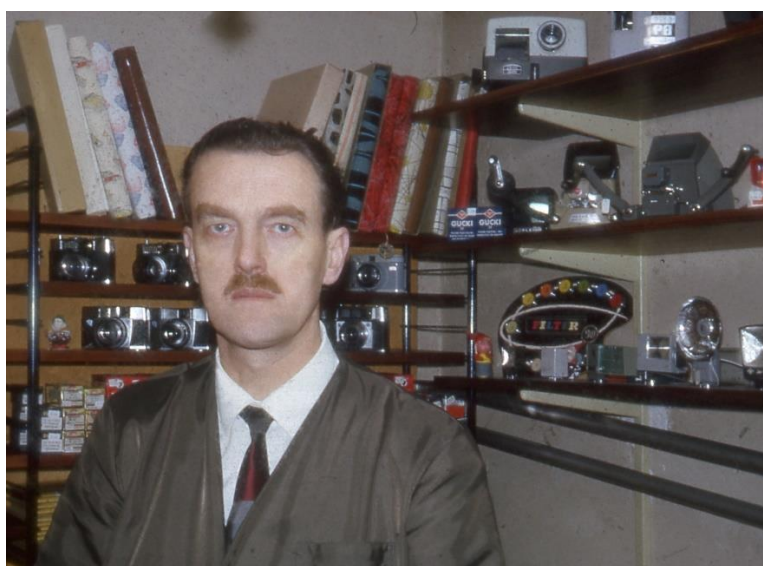
Söndagsskola i Betania på 1920-talet.

Folktandvården har också funnits på Götaforsvägen 29. I flera år var det både tandläkarmottagning och fotoateljé i huset. Alf Toni Stille Gustafsson, som startade fotoateljén, var född 1915 och växte upp i Ljungdala, Götafors. Han höll på med yrkesfotografering till mitten av 1990-talet. Många Vaggerydsbor har fotograferat sig för körkort och pass hos honom.

Toni Gustafssons födelseplats, Ljungdala i Götafors. Foto Leif Palm 1975.

Innan Toni Gustafsson blev fotograf på heltid arbetade han bland annat som bildhuggare. 1949 gifte han sig med Britten Fransson. Toni hade verkligen ordning på sitt bildarkiv. Det finns nu i Magnisa stuga och skänktes till Waggeryds Museiförening av Brittens och Tonis dotter, Solveig Hansson.

Toni Gustafsson i sin ateljé på 1950-talet

Toni Gustafsson med kunden Kjell Jonsson. Foto 1990.

Toni Gustafsson målade också tavlor. Viadukten i Götafors 1975.

Toni Gustafsson var engagerad i friidrotten i Vaggeryd. På denna bild från 1940-talets första hälft ses han redo med ett måttband att mäta längden på Georg Sjögrens kulstöt. "Bertil Justus" Johansson, längst till höger, skriver protokoll.

Den senaste, kanske den siste, som haft fotoateljé med affär i Vaggeryd är Peder Gustafsson. På 1990-talet öppnade han sin ateljé på Linnégatan 6 i de lokaler där tidigare Härlings manufaktur funnits sedan 1927. Peder hade 2005-2008 sin verksamhet i nedanstående hus, "Konsumhuset", i hörnet Viktoriagatan-Järnvägsgatan.

Peder Gustafsson utanför sin fotoaffär i den lokal Aoptik har 2017. Foto: Evert Melin 2006.

Waggeryds handelsaktiebolag lät bygga denna fastighet 1928. Konsum fanns i huset 1931-1966 och Vaggeryds Bokhandel låg här 1966-2005. Huset har innehållit många andra verksamheter, se Från Waggeryd till Vaggeryd del I, sid. 125-129. På bilden disponerar Konsum Special och Konsum Snabbköp lokalerna på första våningen medan det är bostäder på andra våningen. Foto 1955.